



Polhorské kúpele,
Polhorske Spa
Polhorskie uzdrowisko

Pokusy o ťažbu soli a jódo-brómové kúpele | Attempts to extract salt and iodine-bromine spa | Próby wydobywania soli i źródła jodowo-bromowe



Lokalita slaných prameňov pri Polhore vzbudzovala oddávna záujem štátnych uhorských úradov v súvislosti s možnosťou ťažby soli.

- » **1550** - Uhorská kráľovská komora vyslala do Polhory A. Kraiser a J. Milawera, odborníkov z Hallstadtu, aby preskúmali tamojšie slané pramene. Súčasťou správy bola aj rukopisná mapa okolia slaných prameňov, ktorá je najstarším známym zobrazením horného Uhorska.
- » **1630** - Kráľovský komisár G. Vernich skúmal polhorské pramene, spolu 7
- » **1631** - Členovia kráľovskej komisie objavili v blízkosti prameňov šachty, ktorých steny boli až po dno obložené drevom.
- » **1752 až 1755** - Banskí odborníci zo Solivaru pri Prešove, J. Gernerka a M. Piller, skúmali tunajšie pramene, preto začali hĺbiť šachtu vo vzdialenosti takmer 114 metrov od prameňov. Ťažba soli by bola však veľmi nákladná. Kráľovská komora nariadila zničenie prameňov, aby ich nemohlo využívať tunajšie obyvateľstvo.
- » **1800 až 1806** - Opätovne nastali pokusy o ťažbu soli, no pre malý výnos soli boli šachty zatopené sladkou vodou.
- » **1843** - L. Tognio vykonal kvantitatívnu a kvalitatívnu analýzu, skúmal minerálne pramene v celom Uhorsku, kde zaradil aj šesť prameňov zo slanej vody, no spomínal existenciu až 53 prameňov z podbabiohorskej lokality.
- » **1851** - G. L. Zejszner a F. Foetterle podnikli výskum prameňov. Domnievali sa, že soľné ložiská sa ťahnu až z Wieliczky a Bochnie smerom do Polhory.
- » **1856** - Univerzitný profesor A.Thun vykonal prvý prieskum polhorských slaných prameňov z balneologického hľadiska. Na základe výsledkov jeho výskumu bola polhorská slaná voda vyhlásená za liečivú.

Miestne obyvateľstvo poznalo oddávna liečivé účinky tejto vzácnej minerálnej vody, okrem soli ju využívali na liečbu dýchacieho a tráviaceho ústrojenstva.

- » **1863 - 1865** - J. Pienčák a F. Skyčák uzatvárajú zmluvu za účelom oficiálneho zriadenie kúpeľov pri Polhore. Kúpele pôvodne tvorilo päť budov, hostinec a ubytovacie zariadenia. Prvým kúpeľným lekárom bol námestovský lekár F. Stein.
- » **1898** - Novými vlastníkmi kúpeľov sa stávajú J.I. Vigassy a L. Fijalkovszky. Došlo k prebudovaniu kúpeľov a rozšíreniu na 10 budov. Ubytovacia kapacita bola až 100 osôb.
- » **1905** - Okresný lekár v Námestove S. Steinhardt a obvodný lekár v Tvrdošine Ž. Tandlich otvorili novovybudované detské sanatórium.

V tomto období informácie o Slanej vode publikovali viacerí autori napr. 1866: F. Skyčák, 1872: J. Hammerschmidt, 1876: F. Stein a 1906: Z. Tandlich.

- » **1909** - Bola udelená ochranná známka Hugovi Lasslauerovi na výrobu soľných pastiliek. Slaná voda bola plnená do fľaš, ktoré sa predávali v Uhorsku i zahraničí.
- » **1914** - V júni riaditeľ kúpeľov K. Mihály síce otvoril kúpeľnú sezónu, no v dôsledku vypuknutia Prvej svetovej vojny kúpeľní hostia odcestovali. Kúpele tak boli dňa 10.augusta úradne zatvorené.
- » **1918** - Po skončení Prvej svetovej vojny boli kúpele zničené a začali chátrať, pretože ich vtedajší vlastníci z Polhory ušli. Kúpele vlastnila Oravskopolhorská kúpeľná spoločnosť.
- » **1935** - Spoločnosť Artesia vyhlbila v areáli bývalých kúpeľov vrt Arta do hĺbky 52 metrov.
- » **1936-1939** - Vybudované nové zariadenie na odparovanie liečivej vody – Polhoranka, ktorá bola distribuovali do zahraničia na farmaceutické účely.
- » **1940** - Kúpele boli zoštátnené.
- » **1941 - 1943** - Robotnícka sociálna poisťovňa prejavila záujem o vybudovanie nových kúpeľov, za týmto účelom vykonali mnohé prieskumy. No udalosti Druhej svetovej vojny ukončili tieto plány.

Po Druhej svetovej vojne bol areál kúpeľov v správe rôznych štátnych organizácií.

- » **1958** -F. Chmelík uskutočnil geologický prieskum oblasti pri kúpeľoch a na jeho odporúčanie začali v decembri toho roku vrtné práce na vrte B1.
- » **1967** - Bola zriadená komisia pre obnovu kúpeľov, ktorá podnikla čistenie prameňov a realizáciu nových vrtov.
- » **1970 - 1971** - Bol realizovaný vrt B3 v tesnej blízkosti vrtu B1.
- » **1985 -1987** - Po dôkladnom geologickom prieskume bol realizovaný vrt FPJ-1 spoločnosťou Nafta Gbely.
- » **1992 -1993** – Spoločnosť Balnea Agua Salsus (BAS) s.r.o. dostáva do nájmu vrt FPJ-1 za účelom vyhlásenia vody za liečivú, jej následnej distribúcie a výstavby kúpeľov.
- » **2005 - 2006** – Bratislavská nadácia Konstantinum Slovakiensis a družstvo Slaná Voda chceli postaviť kúpele, no došlo k nezgodám v majetkových veciach.

V súčasnosti je prameň Slanej vody dostupný všetkým návštevníkom Oravskej Polhory na jednom z jej prameňov pod Babou horou.



In the past, the salt springs near Polhora attracted considerable interest of state authorities regarding the possibility of salt production.

- » **1550** - The Austrian-Hungarian Chamber sent A. Kaiser and J. Milawer, experts from Hallstadt, to Polhora to examine the local salt springs. They compiled a report with a manuscript map of the area, which constitutes the oldest known projection of Upper Hungary.
- » **1630** - A royal commissioner G. Vernich, who studied the Polhora springs, found seven of them.
- » **1631** - Members of the royal commission discovered wooden shafts in the vicinity of the springs.
- » **1752 - 1755** - Mine experts from Solivar near Prešov, J. Gernerka and M. Piller, started to sink a mineshaft 114 meters away from the springs as a part of their research. However, the mining solution proved very costly. Consequently, the Royal Chamber ordered destruction of the springs, so that they could not be used by the local people.
- » **1800 - 1806** - Attempts to produce salt were renewed, but the yield was not sufficient and the shafts were eventually flooded with freshwater.
- » **1843** - L. Tognio examined mineral springs across the Hungarian Empire and also conducted a quantitative and qualitative analysis of six springs from Slaná Voda, although he indicated the existence of 53 springs in total in the area around the Babia hora Mountain.
- » **1851** - G. L. Zejszner and F. Foetterle undertook research into the springs. They assumed that salt deposits from Wieliczka and Bochna extended all the way to Polhora.
- » **1856** - A university professor A.Thun performed the first comprehensive balneological analysis of the salt springs. Based on the results of his research, the salt water from Polhora was declared medicinal.

The local people were long before aware of its curative effects and, apart from salt extraction, they used it for treatment of the respiratory and digestive system.

- » **1863 - 1865** - J. Pienčák and F. Skyčák concluded a contract for the purpose of founding a spa near Polhora. The spa comprised five buildings, a tavern and accommodation facilities. F. Stein, a physician from Námestovo, was the first spa doctor there.
- » **1898** - J.I. Vigassy and L. Fijalkovszky became new owners of the spa. The complex was extended by five more buildings, which expanded the accommodation capacity up to 100 people.
- » **1905** - A district doctor in Námestovo S. Steinhardt and a local doctor in Tvrdošín Ž.Tandlich opened a newly-built children's sanatorium.

During this period, several authors published papers about Slaná Voda, e.g. 1866: F.Skyčák, 1872: J. Hammerschmidt, 1876: F. Stein a 1906: Z. Tandlich.

- » **1909** - Hugo Lasslauer was granted a trademark for the production of salt pastilles. The water from Slaná Voda was filled into bottles that were sold in the Kingdom of Hungary and abroad.
- » **1914** - Although K. Mihály opened a spa season, spa guests departed with the outbreak of the First World War. The spa was officially closed on August 10 that year.
- » **1918** - After the end of the First World War, the spa was disused and fell into disrepair, because their owners at the time fled Polhora. The spa was later owned by the Oravskopolhorská kúpeľná spoločnosť spa corporation.
- » **1935** - The company Artesia drilled a 52-meter deep borehole called Arta at the site of the former spa.
- » **1936 -1939** - A new facility was built for evaporation of medicinal water - Polhoranka, which was distributed abroad for pharmaceutical purposes.
- » **1940** - The spa was nationalised.
- » **1941 - 1943** - The social insurance agency, Robotnícka sociálna poisťovňa, expressed interest in building a new spa and conducted many surveys to that end. However, these plans were ruined by the events of the Second World War.

After the War, the site of the spa was administered by various state organisations.

- » **1958** - F. Chmelík conducted a geological survey of the spa area and on his advice drilling of a borehole B1 was commenced in December.
- » **1967** - A committee for the restoration of the spa was established, which encouraged cleaning of the springs and drilling of new boreholes.
- » **1970-1971** - Borehole B3 was created in close proximity to the borehole B1.
- » **1985 - 1987** - After a thorough geological survey, the company Nafta Gbely initiated drilling of borehole FPJ-1.
- » **1992 -1993** – Association Balnea Agua Salsus (BAS) s.r.o leased the borehole FPJ-1 for the purpose of having it declared as medicinal water, its subsequent distribution and building of a spa.
- » **2005 - 2006** – Bratislava Foundation Konstantinum Slovakiensis and Slaná Voda cooperative intended to build a spa, but the process was thwarted by property disagreements.

At present, the salt water is available to all visitors to Oravská Polhora at one of its springs under the Babia hora Mountain.



Slonymi źródłami koło Polhory od dawna interesowały się węgierskie urzędy państwowe, które szukały możliwości wydobywania soli.

- » **1550 r.** - Węgierska Komora Królewska wysłała do Polhory A. Kraiser a J. Milawera, specjalistów z Hallstadtu, by zbadali tamtejsze słynne słone źródła. Częścią sporządzonego przez nich raportu była również odręczna mapa słonych źródeł, która jest najstarszą mapą Górnych Węgier.
- » **1630 r.** - Komisarz królewski G. Vernich badał polhorské źródła, których łącznie znalazł aż siedem.
- » **1631 r.** - Członkowie komisji królewskiej odkryli w pobliżu źródeł szyby, których ściany i dno były szalowane drewnem.
- » **w latach 1752 - 1755** - Specjaliści górnictwa z Solivaru (warzelni soli połączonej z kopalnią) koło Preszowa, J. Gernerka i M. Piller, badali tutejsze źródła i w tym celu zaczęli drążyć szyb oddalony niemal 114 metrów od źródeł. Wydobywanie soli okazało się jednak tak bardzo kosztowne, że Komora Królewska kazała zniszczyć źródła, by nie mogły z nich korzystać tutejsi mieszkańcy.
- » **od 1800 r. do 1806 r.** - Ponownie próbowano wydobywać sól, ale ze względu na niską opłacalność szyby zostały zalane słodką wodą.
- » **1843 r.** - L. Tognio badający słone źródła na całych Węgrzech przeprowadził analizę ilościową i jakościową, znalazł aż sześć źródeł ze słoną wodą, ale wspominał o występowaniu nawet 53 źródeł w okolicy podbabiohorskiej.
- » **1851 r.** - Ludwik Zejszner i F. Foetterle rozpoczęli badania źródeł. Sądzili, że pokłady soli ciągną się aż od Wieliczki i Bochni w kierunku Polhory.
- » **1856 r.** - profesor uniwersytecki A. Thun przeprowadził badania słonych źródeł pod kątem balneologicznym. Na podstawie wyników jego badań polhorską słoną wodą została uznana za leczniczą.

Lokalni mieszkańcy od dawna znali lecznicze działanie tej cennej wody mineralnej i, oprócz używania jej do solenia, stosowali ją do leczenia chorób układu oddechowego oraz układu trawienia.

- » **w latach 1863 – 1865** - J. Pienčák i F. Skyčák podpisali umowę, której celem było oficjalne założenie uzdrowiska koło Polhory. Na początku było to pięć budynków, zajazd i obiekty noclegowe. Pierwszym lekarzem uzdrowiska był mający praktykę w Námestovie F. Stein.
- » **1898 r.** - Nowymi właścicielami uzdrowiska zostają J. I. Vigassy i L. Fijalkovszky. Uzdrowisko zostało przebudowane i liczyło już 10 budynków, w tym czasie mogło przyjmować nawet 100 osób równocześnie.
- » **1905 r.** - Lekarz powiatowy z Námestova S. Steinhardt i lekarza obwodowy z Tvrdošina Ž. Tandlich dokonali otwarcia nowo zbudowanego sanatorium dziecięcego.

W tym czasie informacje o Slanej Wodzie publikowało wielu autorów np. w roku 1866 F. Skyčák, w 1872 J. Hammerschmidt, w 1876 F. Stein, a w 1906 Z. Tandlich.

- » **1909 r.** - Hugonovi Lasslauerovi przyznano znak towarowy, którym oznaczał produkowane przez siebie pastylki solne. Słona Woda była rozlewana do butelek, które sprzedawano na Węgrzech i za granicą.
- » **1914 r.** - W czerwcu dyrektor uzdrowiska K. Mihály co prawda otworzył sezon uzdrowiskowy, ale w związku z wybuchem pierwszej wojny światowej kuracjusze wyjechali, więc 10 sierpnia uzdrowisko zamknięto.
- » **1918 r.** - Po zakończeniu pierwszej wojny światowej uzdrowisko było zniszczone i zaczęło popadać w ruinę, ponieważ ówczesni właściciele wyjechali z Polhory. Uzdrowisko należało do Oravskopolhorskéj kúpeľnej spoločnosti (Oravskopolhorskéj Spółki Uzdrowiskowej).
- » **1935 r.** - Firma Artesia wykonała na terenie dawnego uzdrowiska odwiert Arta o głębokości 52 metrów.
- » **w latach 1936 - 1939** - Zbudowano nowe urządzenie do odparowywania leczniczej wody o nazwie – Polhoranka. Woda ta była eksportowana za granicę w celach farmaceutycznych.
- » **1940 r.** - Uzdrowisko zostało znacjonalizowane.
- » **w latach 1941 - 1943** - Robotnícka sociálna poisťovňa (Robotnicza Kasa Ubezpieczeń Społecznych) była zainteresowana zbudowaniem nowego uzdrowiska i w tym celu przeprowadzono wiele badań. Niestety wydarzenia drugiej wojny światowej przerwały te plany.

Po drugiej wojnie światowej teren uzdrowiska był administrowany przez różne instytucje państwowe.

- » **w 1958 r.** - F. Chmelík przeprowadził badania geologiczne na terenach w pobliżu źródeł i uzdrowiska oraz w grudniu tego roku zalecił wykonanie prac wiertniczych, dzięki czemu powstał odwiert B1.
- » **1967 r.** - Została powołana komisja ds. odbudowy uzdrowiska, która zleciła oczyszczenie źródeł i wykonanie nowych odwiertów.
- » **w latach 1970 - 1971** - Wykonano odwiert B3 znajdujący się tuż koło odwiertu B1.
- » **w latach 1985-1987** - Po wykonaniu szczegółowych badań geologicznych firma Nafta Gbely wykonała odwiert FPJ-1.
- » **w latach 1992 -1993** - Firma Balnea Agua Salsus (BAS) s.r.o.(sp. z o.o) wydzierżawiła odwiert FPJ-1, ponieważ chciała starać się o uznanie wody za leczniczą, a następnie dystrybuować ją i zbudować uzdrowisko.
- » **w latach 2005-2006** - Bratislavská nadácia Konstantinum Slovakiensis oraz spółdzielnia Slaná Voda chciały zbudować uzdrowisko, ale niestety nie doszły do porozumienia w kwestiach praw majątkowych.

Obecnie źródło Slona Woda jest dostępne dla wszystkich odwiedzających Oravską Polhorę, jako jedno ze źródeł pod Babią Górą.

